

Nigdy nie zgodzimy się na inne życie, jak tylko w całości suwerennym, niepodległym i sprawiedliwie urządzonym Państwie Polskim.

gen. bryg. Leopold Okulicki „Niedźwiadek”

PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE NA KIELECCZYŹNIE PO 1944 R.

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

AUTORZY: Edyta Krężolek,
Ilona Religa-Gola, dr Michał Zawisza

KONCEPCJA GRAFICZNA SERII:
Aleksandra Kaiper-Miszułowicz

OPRACOWANIE GRAFICZNE:
Anna Sowińska

RECENZENCI: Zenon Fajger,
Maciej Rędziniak, Szymon Węglowski

NA ZDJĘCIU: Zgrupowanie
kpt. Antoniego Hedy „Szarego”, 1945 r.

Zbiory Ryszarda Wójcika

Por. Waldemar Szwiec „Robot” melduje Komendantowi Zgrupowań Partyzanckich AK „Ponury” por. Janowi Piwnikowi „Ponuremu” przybycie II Zgrupowania na koncentrację, 15 września 1943 r.

Fot. Władysław Zajdler. Zbiory Biura Informacji i Propagandy Komendy Głównej Armii Krajowej

WOJNA

W czasie wojny na Kielecczyźnie funkcjonowały struktury Polskiego Państwa Podziemnego, podległe Rządowi Polskiemu na Uchodźstwie i podzielone na dwa piony: wojskowy i cywilny. Największą formacją zbrojną była Armia Krajowa. Okręg Radom-Kielce AK skupiał w swych szeregach ponad 40 tys. żołnierzy. Przeprowadzili oni wiele akcji wymierzonych w Niemców, a latem 1944 r. przystąpili do realizacji planu „Burza”.

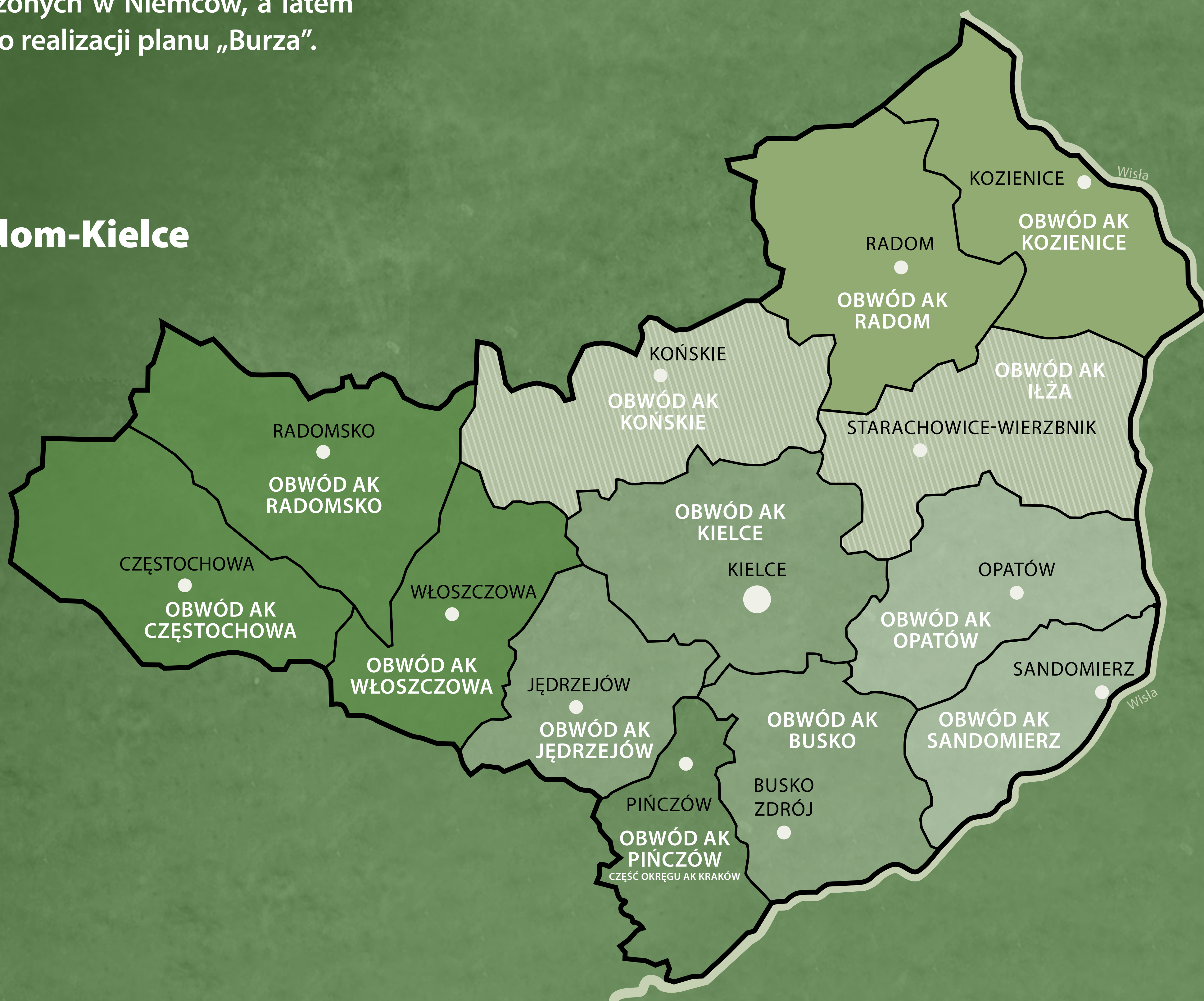

Z Armią Krajową częściowo scaliły się Bataliony Chłopskie, stanowiące dużą siłę zwłaszcza na południu Kielecczyzny oraz Narodowa Organizacja Wojskowa. Pozostała część konspiracyjnej prawicy walczyła w Narodowych Siłach Zbrojnych, które w 1944 r. utworzyły Brygadę Świętokrzyską. Po drugiej stronie ideologicznej barykady znajdowała się Armia Ludowa – zbrojne ramię prosovietckiej Polskiej Partii Robotniczej.

Na zdjęciu: Żołnierze Batalionów Chłopskich w Lasach Chroberskich w okolicach Pińczowa. Zbiory Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego

Okręg AK Radom-Kielce

- Inspektorat Radom
- Inspektorat Starachowice
- Inspektorat Sandomierz
- Inspektorat Kielce
- Inspektorat Częstochowa

Batalion Operacyjny MO na ulicach Sandomierza, grudzień 1944 r.

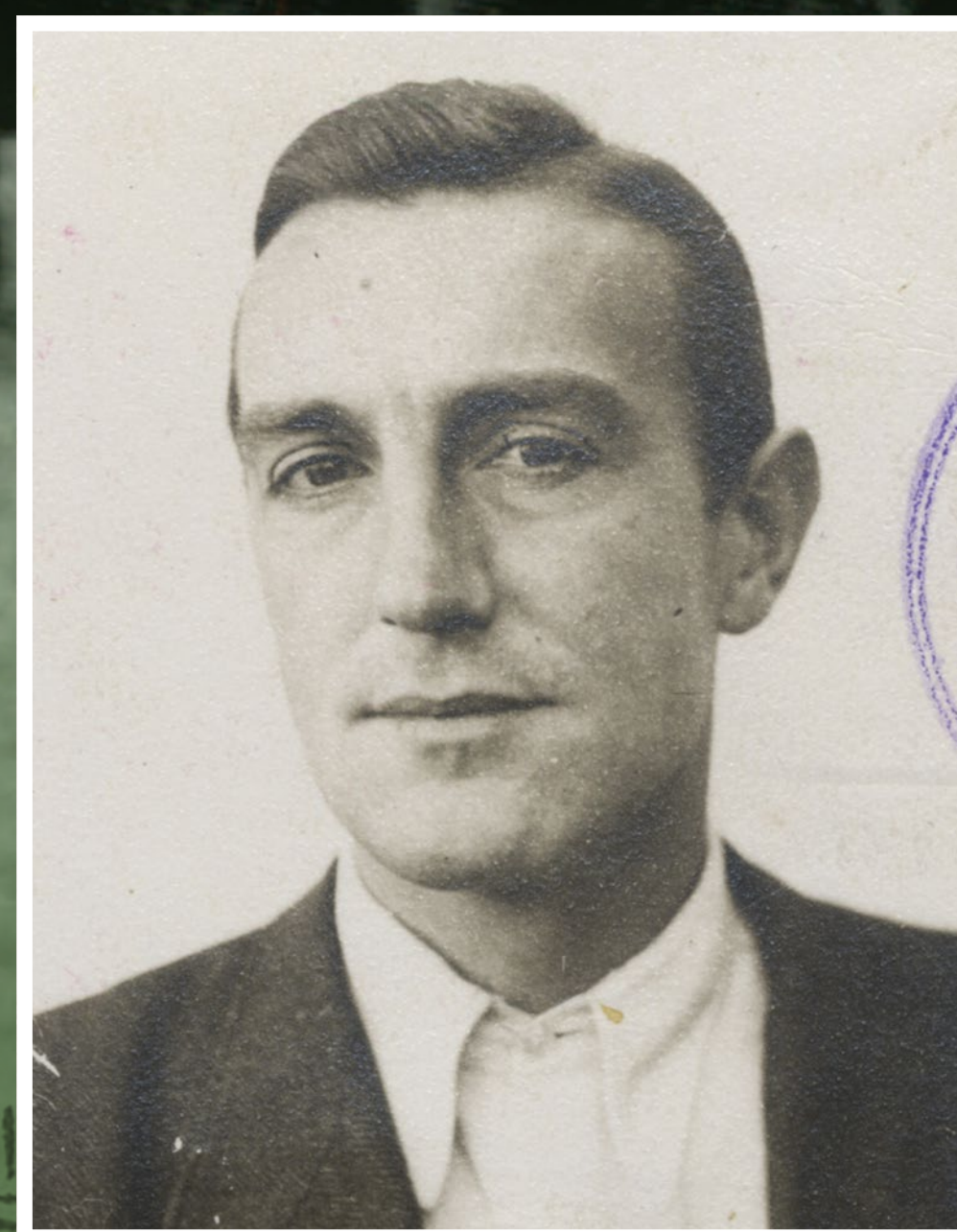
Zbiory IPN

NOWA RZECZYWISTOŚĆ

W sierpniu 1944 r. Armia Czerwona zdołała wyprzeć Niemców z obszaru, który przed wojną był częścią województwa kieleckiego. Na terenach tych, nazywanych przyczółkiem sandomierskim, komuniści powołali władze cieszące się poparciem Sowietów, w tym struktury aparatu bezpieczeństwa publicznego, rezydujące kolejno w Rytwianach i Sandomierzu. Ich zadaniem była walka z rzeczywistymi lub potencjalnymi przeciwnikami „władzy ludowej”.

Teren opanowany przez Armię Czerwoną w 1944 r. (tzw. przyczółek sandomierski).

Źródło: domena publiczna.

Wspólna walka akowców z Armią Czerwoną przeciwko Niemcom w ramach akcji „Burza” (m.in. zdobycie Staszowa) kończyła się wraz z ustaniem działań zbrojnych. Na terenach zajętych przez Armię Czerwoną w 1944 r. żołnierze AK wcielano do „ludowego” Wojska Polskiego lub osadzano w więzieniach.

Za przynależność do AK na karę śmierci został skazany m.in. ppor. Raoul Sergiusz Madela „Paproć”, w czasie wojny kierujący wywiadem i kontrwywiadem Obwodu AK Sandomierz. W marcu 1945 r. został rozstrzelany na Zamku w Lublinie.

Zbiory IPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

GRUPA ARMII

GRUPA ARMII

STYCZEŃ 1945

Ofensywa rozpoczęta 12 stycznia 1945 r. doprowadziła w ciągu kilku tygodni do wyparcia Niemców z Kielecczyny. W ślad za Armią Czerwoną na tereny te wkraçały jednostki sowieckich służb specjalnych (NKWD, kontrwywiad wojskowy) oraz aparatu represji podległe komunistycznemu Rządowi Tymczasowemu. Z miejsca dokonywały aresztowań wśród członków Armii Krajowej, Narodowych Sił Zbrojnych, a nawet Batalionów Chłopskich oraz rozbrajały istniejące oddziały.

Armia Czerwona w Kielcach,
styczeń 1945 r.

Zbiory Filmoteki Narodowej

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Obszar działania oddziałów podziemia w 1945 r. na Kielecczyźnie

Oddziały NIE-DSZ-ROAK-WiN

„Andrzej” – por. Henryk Pawelec
 „Bławat” – por. Kazimierz Bogacz
 „Grab” – kpt. Władysław Molenda
 „Harnaś”-„Sokół” – por. Stefan Bembiński
 „Jastrząb” – Jan Kępiński
 „Kaszuba” – kpt. Jan Staško
 „Kleszcz” – por. Jan Wiącek
 „Krótki” – ppor. Józef Kępiński (?)
 „Orlik” – por. Marian Bernaciak
 „Orzeł” – st. sierż. Tomasz Bednarski
 „Smrek” – Stanisław Skorupka
 „Szary” – kpt. Antoni Heda
 „Topór” – pchor. Kazimierz Wierzbicki vel Dzierzbicki
 „Wilk” – kpr. Tadeusz Bartosiak

Oddziały proweniencji narodowej

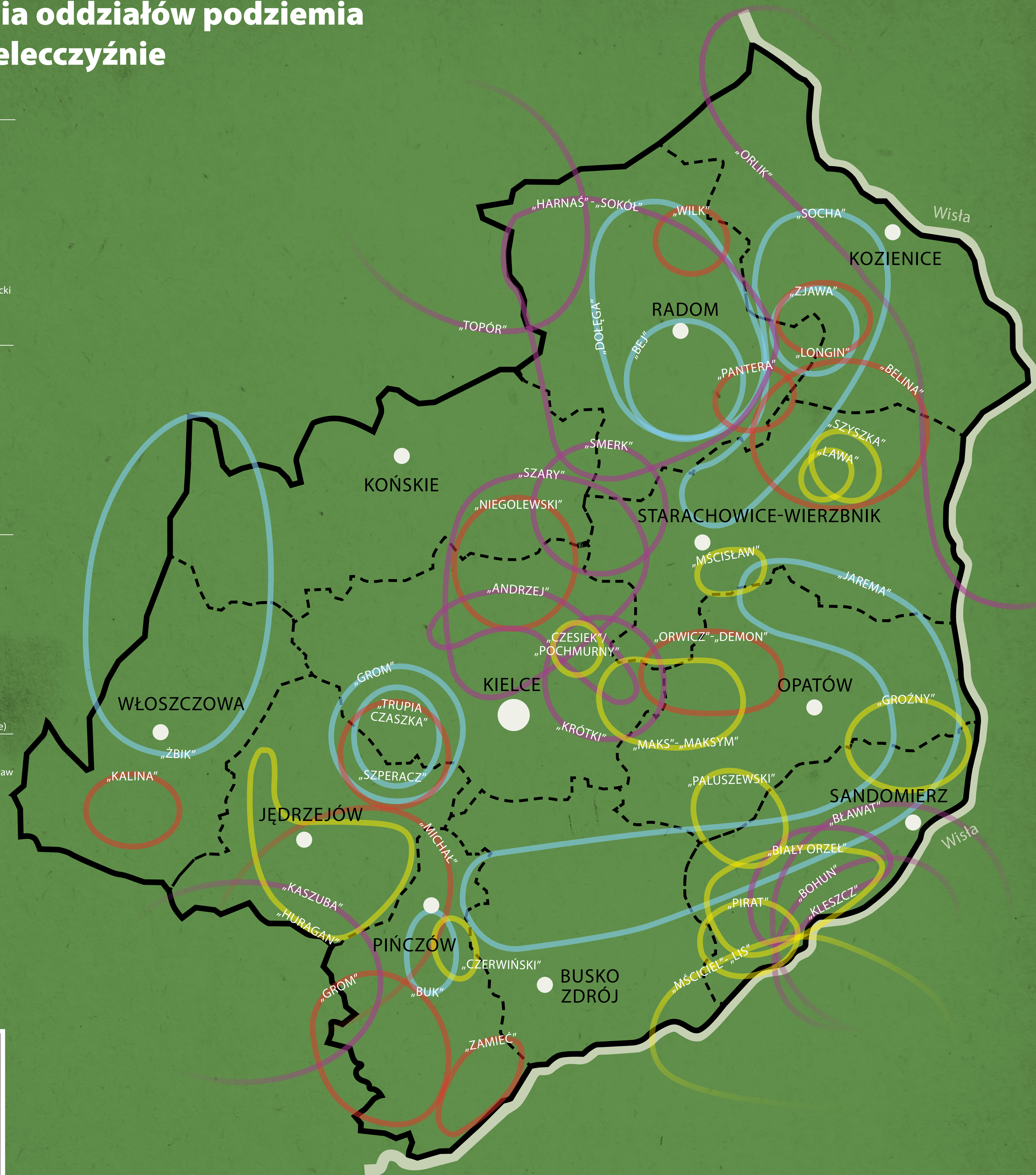
„Bej” – por. Adam Gomuła
 „Buk” – Stanisław Chmielewski
 „Dołęga” – ppor. Antoni Sobol
 „Grom” – Eugeniusz Bator
 „Jarema” – por. Stanisław Sikorski
 „Rena”-„Pantera” – Honorata Sendejowa
 „Socha” – ppor. Jerzy Radzik
 „Speracz” – Władysław Hajzral
 „Tarzan” – kpt. Tadeusz Gajda
 „Zjawą” – Alfons Sidorowicz
 „Zbik” – kpt. Władysław Kołaciński

Oddziały poakowskie

„Belina” – ppor. Tadeusz Życki
 „Grom” – por. Apolinary Kubicki
 „Kalina” – Wacław Karoń
 „Longin” – ppor. Jerzy Dąbkowski
 „Michał” – kpr. Jan Stempkowski
 „Niegolewski” – Wacław Borowiec
 „Orwicz”-„Demon” – ppor. Leon Jop vel Orwicz
 „Pantera” – Józef Chojnacki
 „Trupia Czaszka” – Leszek Wesołowski
 i Wiesław Wesołowski
 „Wilk” – Władysław Mastalerz-Mastalarczyk
 „Zamieć” – Jan Kopec

Oddziały nieustalonej proweniencji (nieafiliowane)

„Biały Orzeł” – Jan Smokowski
 „Czerwiński” – plut. pchor. Franciszek Czerwiński
 „Czesiek”/„Pochmurny” – Kazimierz Fąfara i Stanisław Dwojewski
 „Groźny” – Tadeusz Stawiarski
 „Huragan” – ppor. Jan Kurgan
 „Lawa” – Lucjan Urban
 „Maks”-„Maksym” – NN
 „Mściciel”-„Lis” – chor. Wojciech Lis
 „Mścisław” – sierż. pchor. Wiesław Mikita
 „Paluszeński” – Michał Stańczak
 „Pirat” – Wincenty Bielat
 „Szyszka” – Antoni Miska

Po rozpoczęciu sowieckiej ofensywy, 19 stycznia 1945 r. gen. Leopold Okulicki wydał rozkaz rozwiązujący AK. Część akowców kontynuowała działalność konspiracyjną w elitarnej organizacji „Niepodległość”, która została rozwiązana po aresztowaniu przywódców Polskiego Państwa Podziemnego. W jej miejsce powołano Delegaturę Sił Zbrojnych, która starała się powstrzymać spontanicznie rozrastający się ruch partyzancki.

Na czele Okręgu Kieleckiego DSZ stanął płk Jan Zientarski „Mieczysław”, wcześniejszy Komendant Okręgu AK Radom-Kielce, a po jego aresztowaniu ppłk Janusz Szlaski „Prawdź”. Ośrodkiem kieleckim DSZ kierował mjr Stefan Gądzio „Kos”, a radomskim – ppłk Zygmunt Żywocki „Wujek”.

Na fotografii płk Jan Zientarski „Mieczysław”. Zbiory IPN

NIE!

Wczesną wiosną 1945 r., wraz z nasileniem terroru wobec członków podziemia z okresu okupacji oraz powszechnym przekonaniem o tymczasowości sytuacji w Polsce, wiele osób postanowiło ukryć się w lasach i stawić opór komunistom. Zagrożeni aresztowaniem lub zbiegli z więzień tworzyli nowe oddziały bądź zasilali już istniejące, prowadząc działania o charakterze samoobrony. Żołnierze podziemia toczyli walki z jednostkami sił represji, rozbijali posterunki Milicji, uwalniali aresztowanych, likwidowali zdrajców oraz atakowali członków Polskiej Partii Robotniczej.

NA POMOC AKOWCOM

Do najważniejszych akcji podziemia niepodległościowego na Kielecczyźnie należało rozbijanie siedzib Urzędu Bezpieczeństwa (w Opatowie, Kielcach, Sandomierzu, Radomiu) i uwalnianie więzionych akowców. Akcję w Kielcach przeprowadziło, w nocy z 4 na 5 sierpnia 1945 r., poakowskie zgrupowanie oddziałów pod dowództwem kpt. Antoniego Hedy „Szarego”, wspierane przez oddział por. Stefana Bembińskiego „Harnasia” – „Sokoła” z radomskiego ośrodka Delegatury Sił Zbrojnych. Partyzanci opanowali część miasta, zablokowali siedziby organów represji i po udanym szturmie na budynki więzienne uwolnili 354 osadzonych, w znacznej części byłych żołnierzy AK.

Oddział partyzancki Antoniego Hedy „Szarego” (siedzi w środku) przed akcją rozbicia więzienia Urzędu Bezpieczeństwa w Kielcach.

Zbiory Ryszarda Wójcika

Ppor. Józefa Brogowska „Barbara”, łączniczka i sanitariuszka w oddziale „Szarego”, była jedyną kobietą, która wzięła udział w akcji w Kielcach. W więzieniu przy ul. Zamkowej przebywała wówczas jej siostra, Zofia Morzycka, również działająca w konspiracji.

Zbiory Archiwum Świątowego Związku Żołnierzy AK Oddział Kielce

Miesiąc po akcji w Kielcach, 9 września 1945 r. oddziały poakowskie pod dowództwem por. Stefana Bembińskiego „Harnasia” – „Sokoła” oraz por. Henryka Podkowińskiego „Ostrolota” wraz z grupą por. Adama Gumuły „Beja” z Narodowej Organizacji Wojskowej zaatakowały więzienie w Radomiu. Przy niewielkich stratach własnych (zginęło dwóch partyzantów) oswobodzono blisko 300 aresztowanych.

„Harnas” – „Sokół” (drugi z prawej) wraz z podkomendnymi podczas koncentracji w Lasach Skaryszewskich, 9 września 1945 r. Zbiory IPN

Chor. Antoni Owczarek „Zygadło” (pierwszy z lewej) ze swoimi żołnierzami.

Zbiory IPN

W ODWROCIE

W połowie 1945 r. na Kielecczyźnie wiele oddziałów wyszło z podziemia lub zakończyło działalność nie ujawniając się przed władzami. Jednocześnie rozbite aresztowaniami zostały struktury konspiracyjne podziemia poakowskiego. Podziemie osłabiły kolejne działania władz: dekret o amnestii z 2 sierpnia 1945 r., obławy oraz aresztowania. W konspiracji funkcjonowały luźne grupy zbrojne, niezdolne jednak do przeprowadzenia większych akcji.

Do wykonania 16 (331)

- 1) Listę do oddziałów i dyspozycję broni w warunkach.
- 2) Odebrać wydaną pończuchę, obcięcie uskoków bieżymy.
- 3) Przygotować natychmiast do zmniejszenia oddziału w ilości do 12 ludzi. Porozumieć o wyrokach moralu, reorganizacji, a przede wszystkim zupełnie spalonej.
- 4) Zakończyć sprawy trykwirowania broni (broni i t. d.).
- 5) Zrobienie wykonywania gotowości do depozytu i dyspozycji „10”.

W celu wyrownania wielu oddziałów broni i t. d.

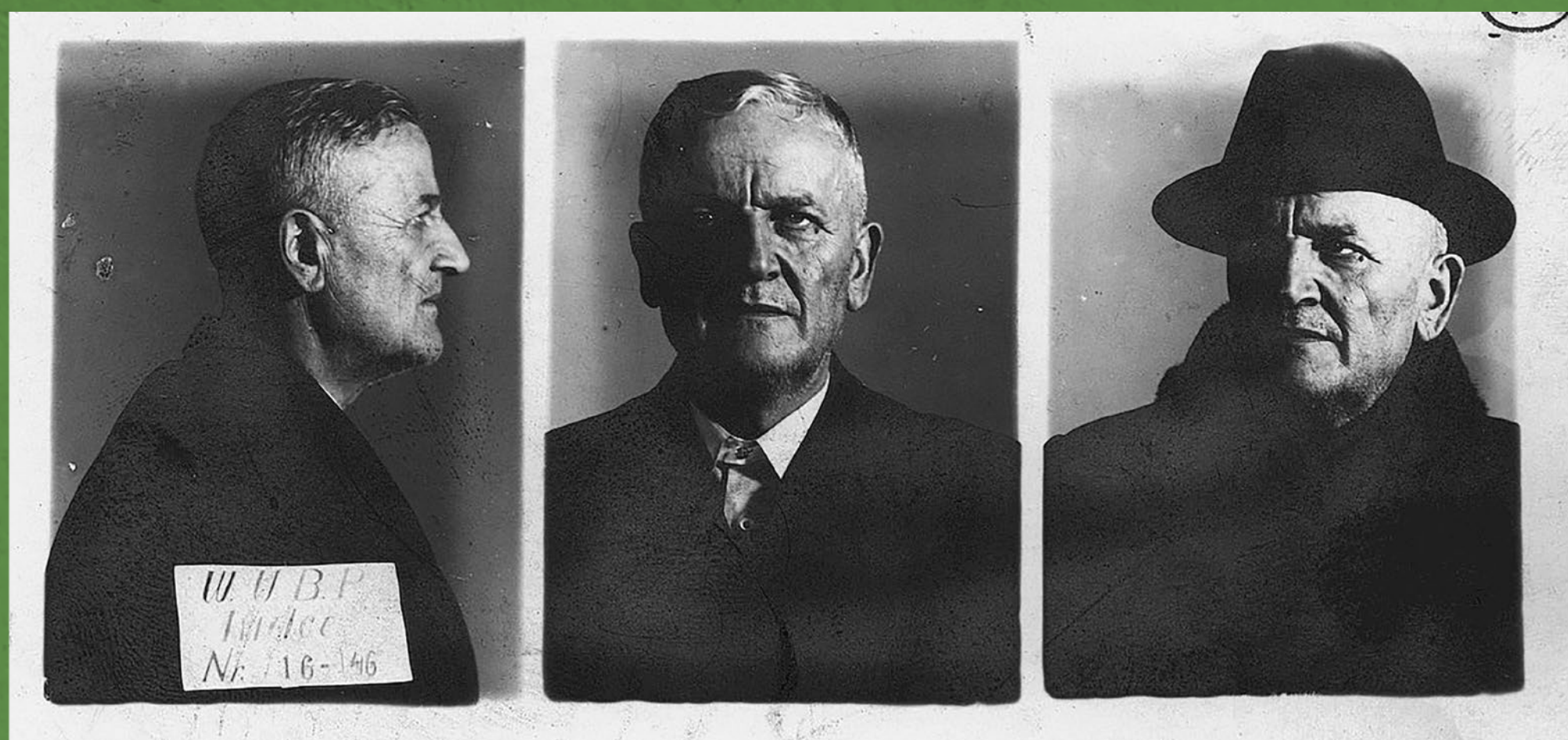
6) Zorganizowanie i zabezpieczenie broni, amunicji i sprzętu. Najlepiej w celach. Spisy inwentaryzacji broni, systemu, kalibru, oraz amunicji.

7) Zorganizowanie i jak najkrótszym czasie przesłanie broni i wyrobionym zaopatrzeniem i t. d. w celu uniknięcia jakiejś chowu i t. d. Najlepiej zabierać ze sobą wydan.

Jesienią 1945 r. rozbito komendę Okręgu Kielce Narodowego Zjednoczenia Wojskowego z mjr. Stefanem Figurskim na czele. W 1946 r. podziemie narodowe nie prowadziło już szerszej działalności, a niektóre oddziały (np. Antoniego Owczarka „Zygadły” i Antoniego Sobola „Dołęgi”) współpracowały ze strukturami poakowskimi.

Rozkaz Antoniego Owczarka „Zygadły”, 1946 r. Zbiory IPN

Na czele I Komendy Okręgu WiN w Kielcach stał kpt. Józef Stępkowski „Major”.

Zbiory IPN

Na Kielecczyźnie istniały również inne formacje związane ze Zrzeszeniem „Wolność i Niezawisłość”. W Opatowie i okolicach do końca 1946 r. działała grupa sierż. Bronisława Ostrowskiego „Cichego”, która prowadziła ograniczoną działalność zbrojną. Z Obszarem Południowym WiN związane były szkieletowe struktury w powiatach sandomierskim i buskim, rozbite aresztowaniami pod koniec 1948 r.

Na zdjęciu sierż. Bronisław Ostrowski „Cichy”. Zbiory Kazimierzy Gołębiowskiej

WOLNOŚĆ I NIEZAWISŁOŚĆ

Na początku września 1945 r. w miejsce Delegatury Sił Zbrojnych powołano Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”. Licząc na zwycięstwo ugrupowań niekomunistycznych w nadchodzących wyborach do Sejmu, Zrzeszenie porzuciło walkę zbrojną na rzecz działalności informacyjnej i propagandowej. Ten schemat powielaly dwie kolejne komendy WiN w Kielcach, funkcjonujące do przełomu 1946 i 1947 r. Walkę zbrojną na północy Kielecczyzny kontynuował Inspektorat Związku Zbrojnej Konspiracji.

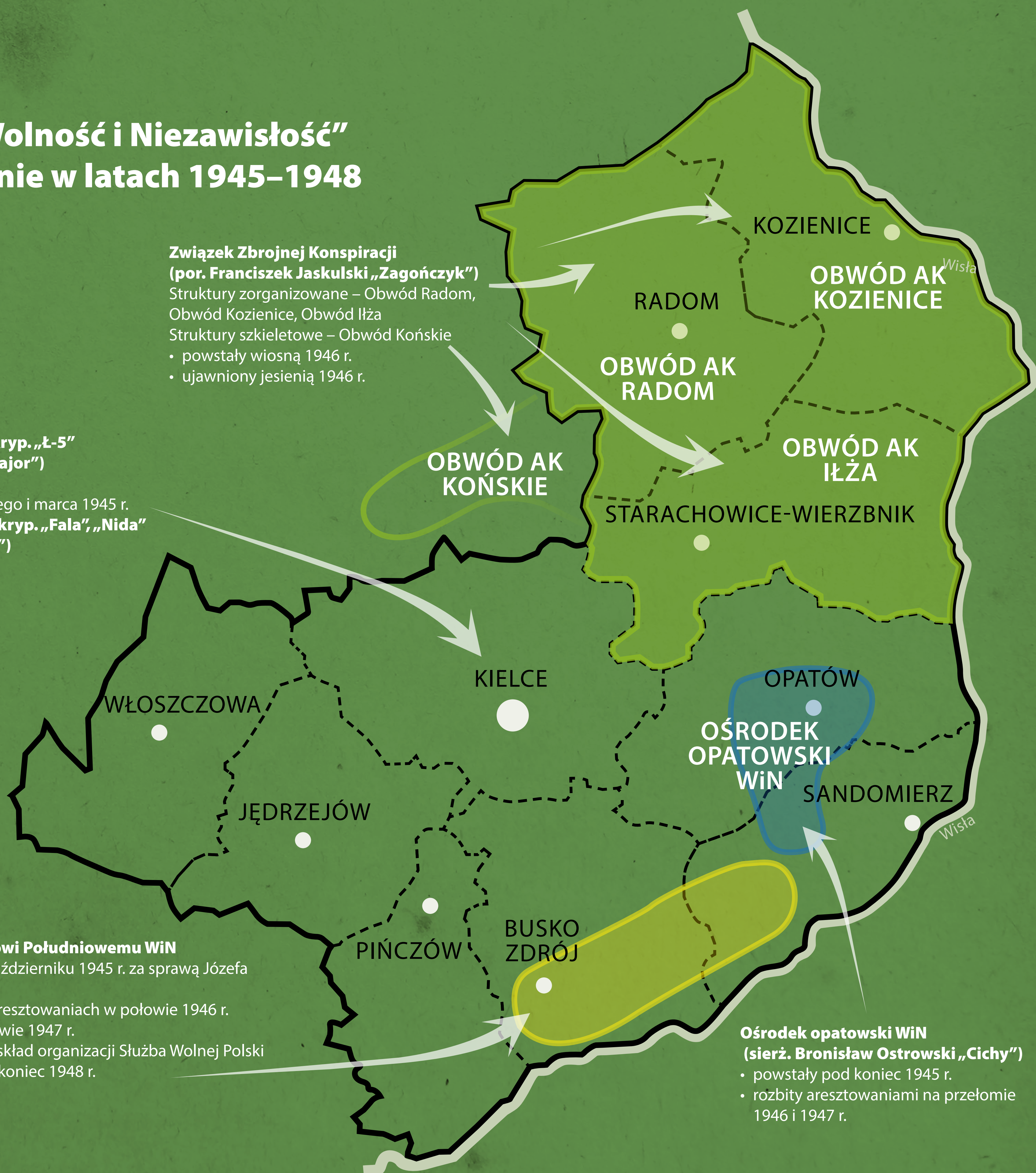
Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” na Kielecczyźnie w latach 1945–1948

Związek Zbrojnej Konspiracji
(por. Franciszek Jaskulski „Zagończyk”)
Struktury zorganizowane – Obwód Radom,
Obwód Kozienice, Obwód Iłża
Struktury szkieletowe – Obwód Końskie
• powstały wiosną 1946 r.
• ujawniony jesienią 1946 r.

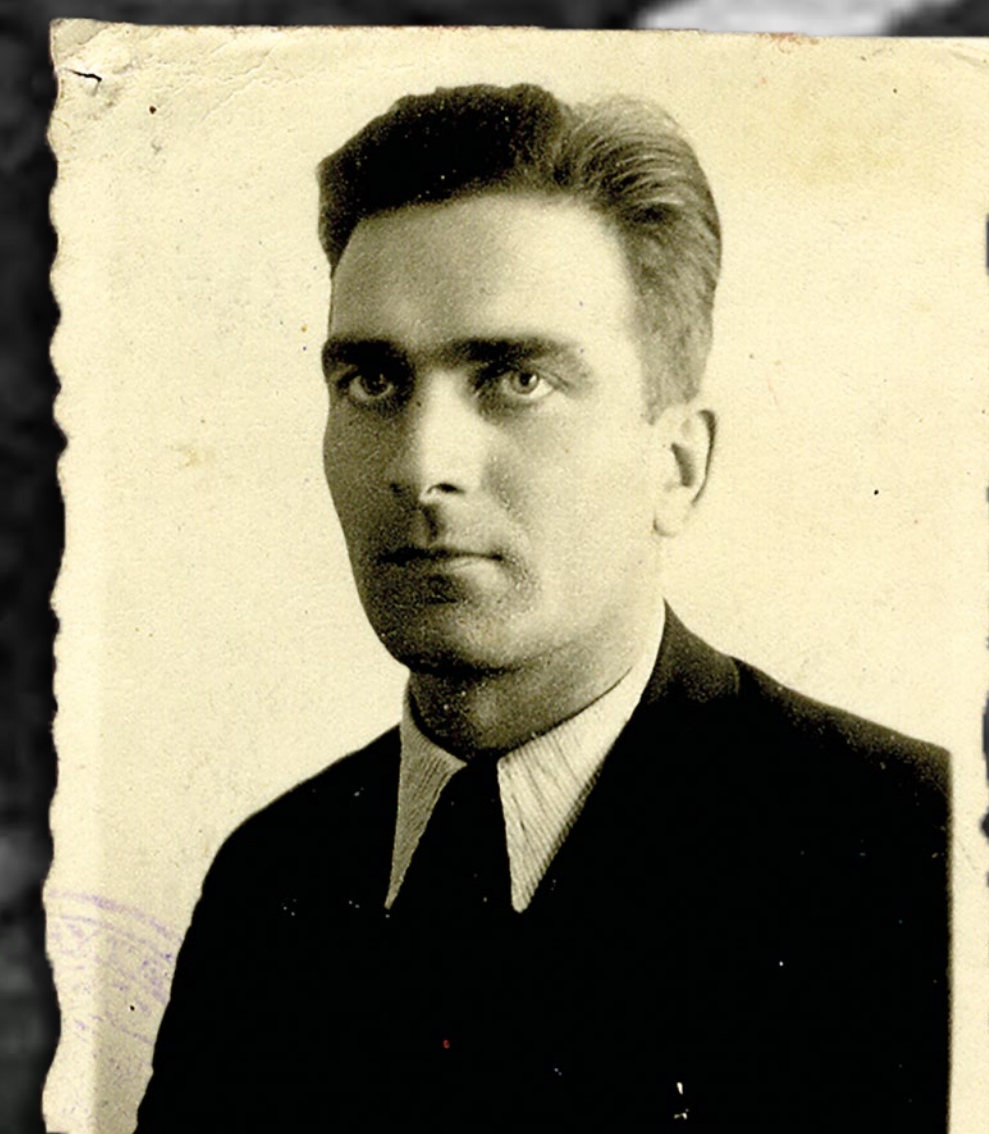
Kielce
I Komenda WiN w Kielcach kryp. „Ł-5”
(kpt. Józef Stępkowski „Major”)
• powstała jesienią 1945 r.
• rozbita aresztowaniami z lutego i marca 1945 r.
II Komenda WiN w Kielcach, kryp. „Fala”, „Nida”
(mjr Edward Herman „Stary”)
• powstała w połowie 1946 r.
• zaprzestała działalności na przełomie 1946 i 1947 r.

Struktury podległe Obszarowi Południowemu WiN
• powstały we wrześniu lub październiku 1945 r. za sprawą Józefa Zabrzęskiego „Dr. Juliana”
• zaprzestały działalności po aresztowaniach w połowie 1946 r.
• wznowiły działalność w połowie 1947 r.
• od sierpnia 1948 r. weszły w skład organizacji Służba Wolnej Polski
• rozbite aresztowaniami pod koniec 1948 r.

Ośrodek opatowski WiN
(sierż. Bronisław Ostrowski „Cichy”)
• powstały pod koniec 1945 r.
• rozbity aresztowaniami na przełomie 1946 i 1947 r.

Na czele Związku Zbrojnej Konspiracji stanął por. Franciszek Jaskulski „Zagończyk”, żołnierz Armii Krajowej, dowódca oddziału operującego na terenie Okręgu AK Lublin. Skazany na początku 1945 r. na karę śmierci, którą zamieniono na 10 lat pozbawienia wolności. Zbiegł z więzienia we Wronkach i powrócił na Lubelszczyznę, gdzie otrzymał rozkaz zbudowania struktur WiN na Kielecczyźnie. Aresztowany pod koniec lipca 1946 r. i skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Kielcach na karę śmierci. Został stracony 19 lutego 1947 r.

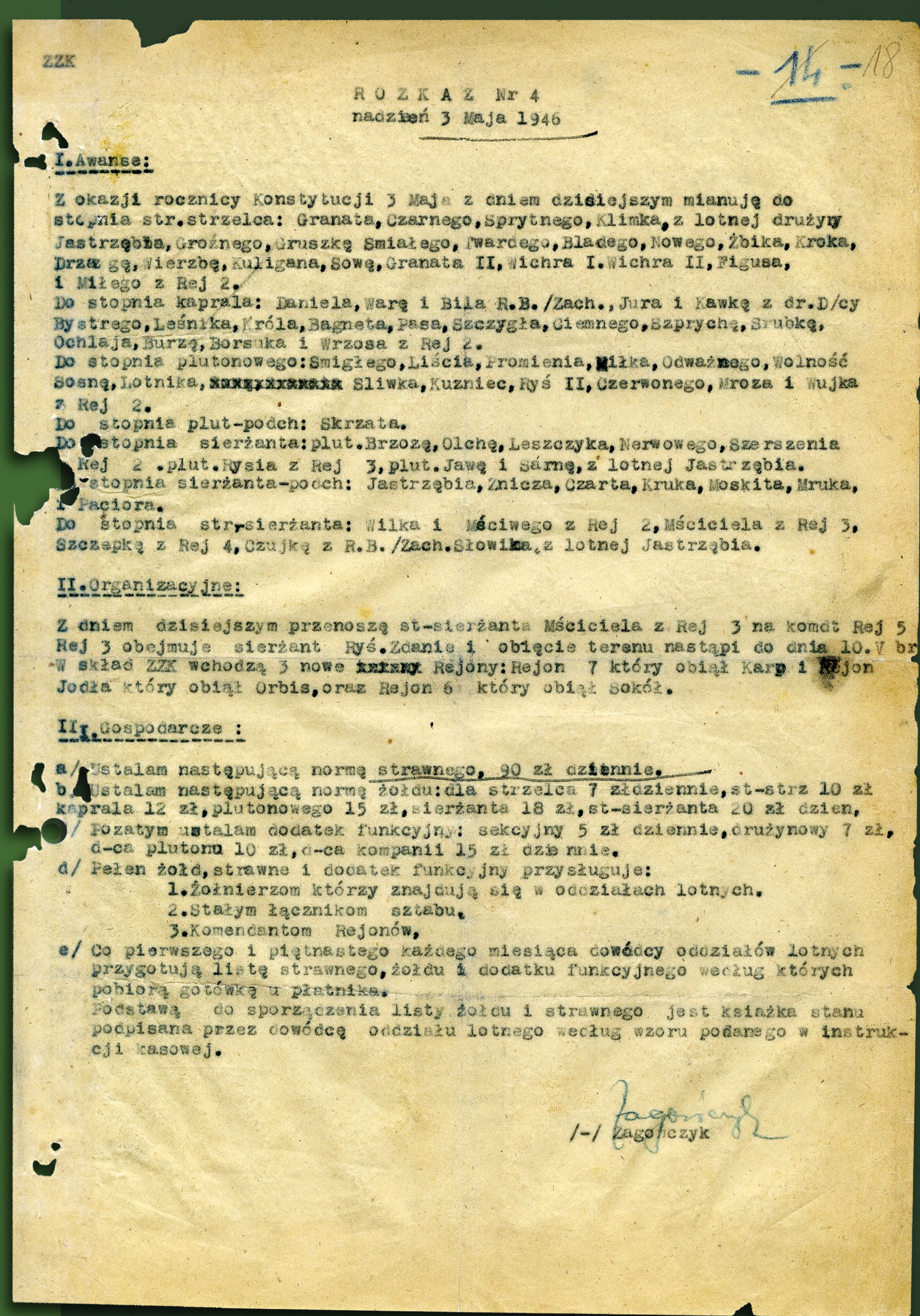
Zbiory IPN

Kadra Dowódcza ZZK po aresztowaniu por. Franciszka Jaskulskiego „Zagończyka”. Siedzą od lewej: Włodzimierz Kozłowski „Orion”, Feliks Mazurek „Furmański”, kpt. Czesław Niedbała „Marek”, Jerzy Buzon „Jur”, 1946 r.

Zbiory IPN

ZWIĄZEK ZBROJNEJ KONSPIRACJI

Terror ze strony komunistów sprawiał, że w niektórych rejonach kraju Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” zachowało wojskowy charakter. Walkę zbrojną z lokalnymi strukturami władzy w północnej części Kielecczyzny prowadził Związek Zbrojnej Konspiracji, którego dziesięć oddziałów partyzanckich wspieranych było przez około tysiąc członków siatki konspiracyjnej. Nasilenie akcji partyzanckich wiosną i latem 1946 r. spowodowało paraliż władzy komunistycznej na północy Kielecczyzny.

Rozkaz por. Franciszka Jaskulskiego „Zagończyka”, 1946 r. Zbiory IPN

Członkowie grupy pod dowództwem chor. Antoniego Owczarka „Zygadło” (siedzi drugi od lewej), fotografia wykonana w trakcie ujawnienia oddziału.

Zbiory IPN

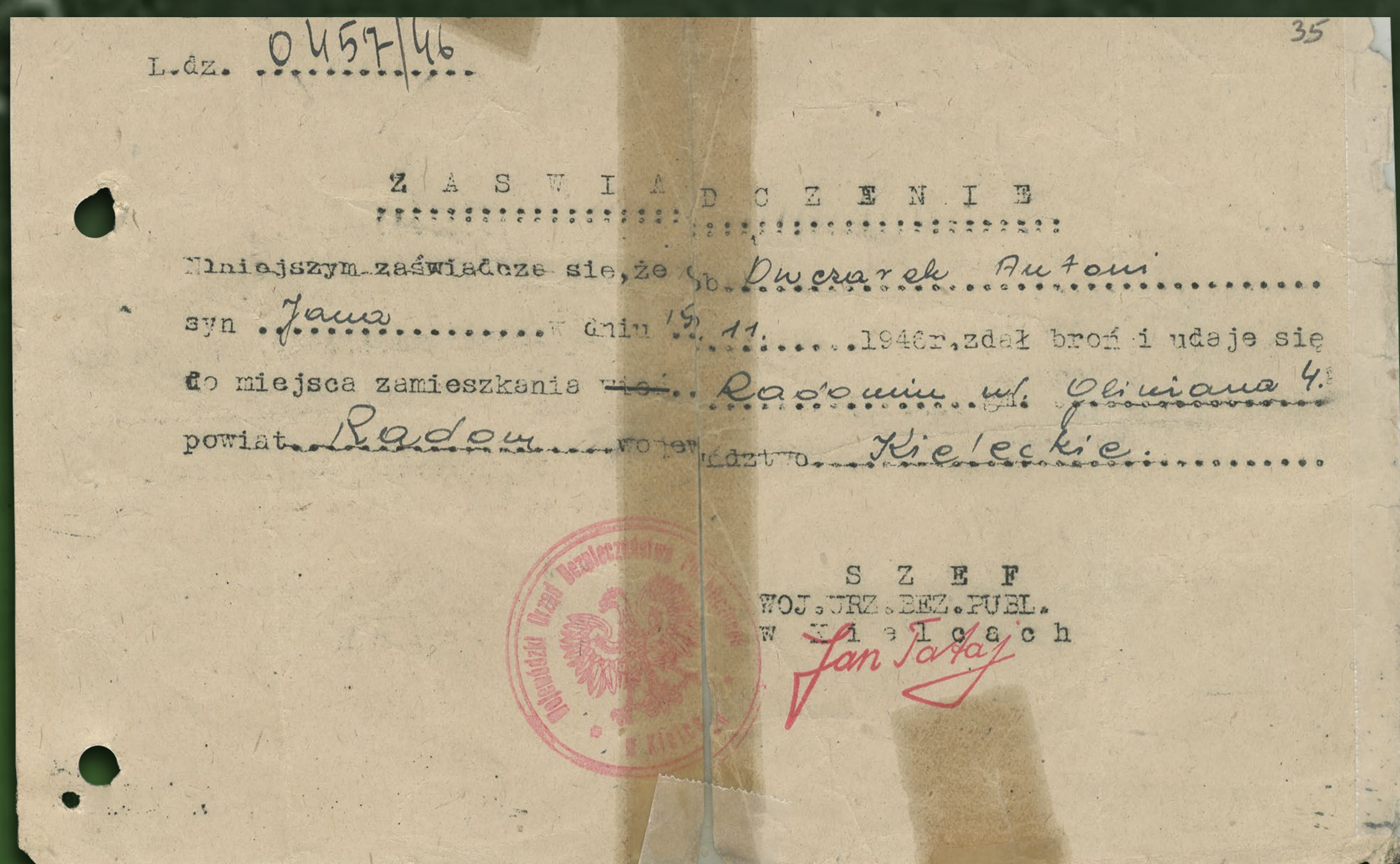
PODZIEMIE ROZBITE

Po zatrzymaniu por. Franciszka Jaskulskiego „Zagończyka”, kierującego wiodącym ośrodkiem zbrojnego oporu, w podziemiu na Kielecczyźnie nastąpił kryzys. Aresztowania, działalność agentury i obławy sił represji, zmusiły dowództwo ZZK do ujawnienia oddziałów i struktur. W wyniku ustawy o amnestii z 22 lutego 1947 r. do końca kwietnia w województwie kieleckim ujawniło się kolejnych 900 członków konspiracji. Na skutek dekonspiracji działalności ZZK, amnestii oraz sfałszowanych wyborów do Sejmu Ustawodawczego, zorganizowane podziemie antykomunistyczne na Kielecczyźnie przestało istnieć.

Do śmierci w 1948 r. z bronią w rękę walczył por. Tadeusz Zieliński „Igła” (na zdjęciu po lewej), dowódca jednego z oddziałów podporządkowanych Związкови Zbrojnej Konspiracji.

Zbiory IPN

Zapewnienia aparatu bezpieczeństwa o zaniechaniu represji wobec ujawnionych okazały się fikcją. Wielu z nich w 1946 r. trafiło do więzień, inni zaś – w obawie przed aresztowaniem – powracali do konspiracji.

Zaświadczenie o ujawnieniu chor. Antoniego Owczarka „Zygadły”, 1946 r. Zbiory IPN

Mazurek Feliks
syn Jana

Wiśniewski Marian ps. "Zryw"

Niedbala Gustaw
syn Wacława

Karaj Józef
syn Antoniego

Grab Władysław
syn Karola

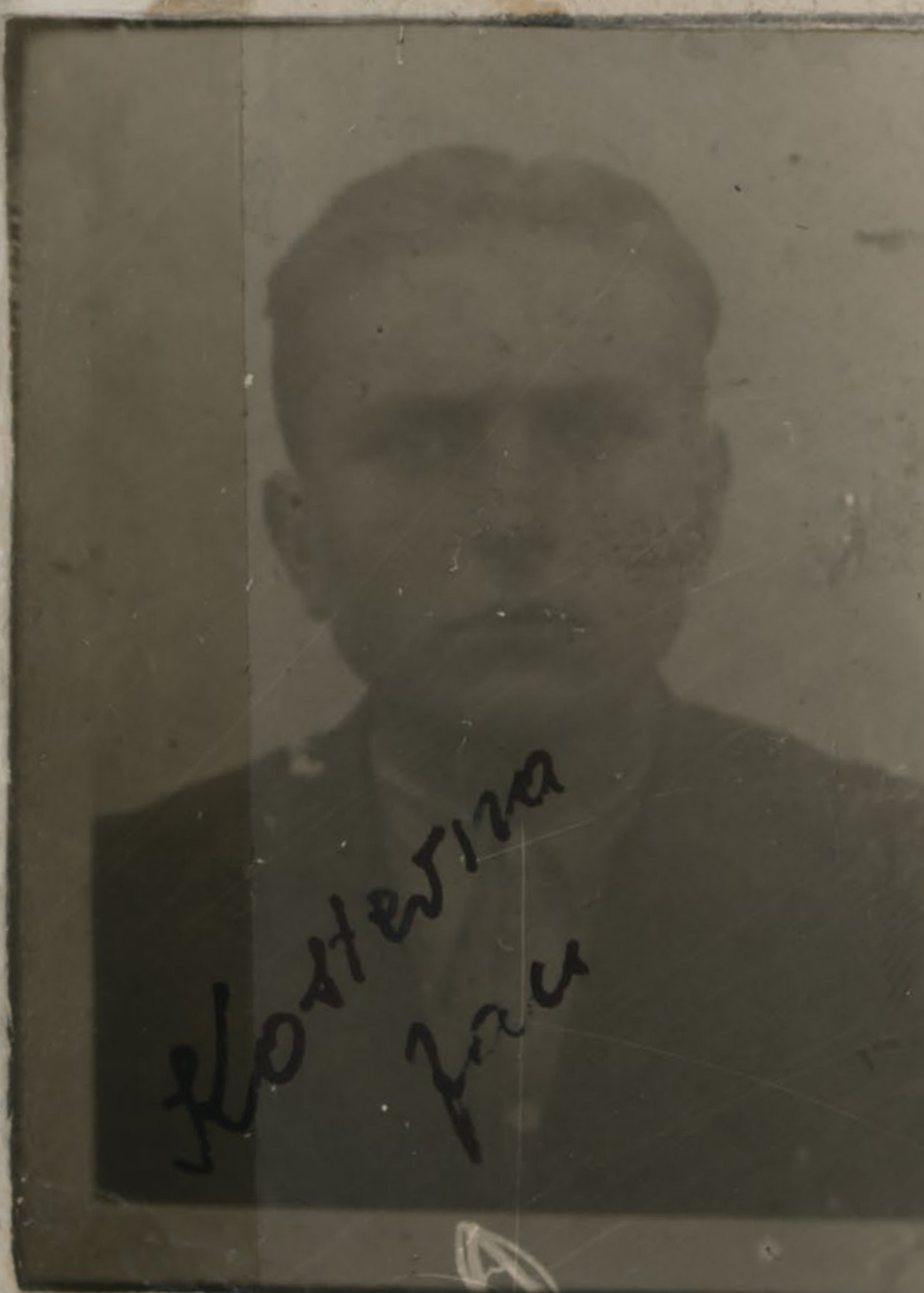
Fundowicz Czesław
syn Mikołaja

Liatkowski Marian
syn Pawła

Wikowski Julian
syn Stanisława

Kosterna Jan

Podradny Roman
syn Stanisława

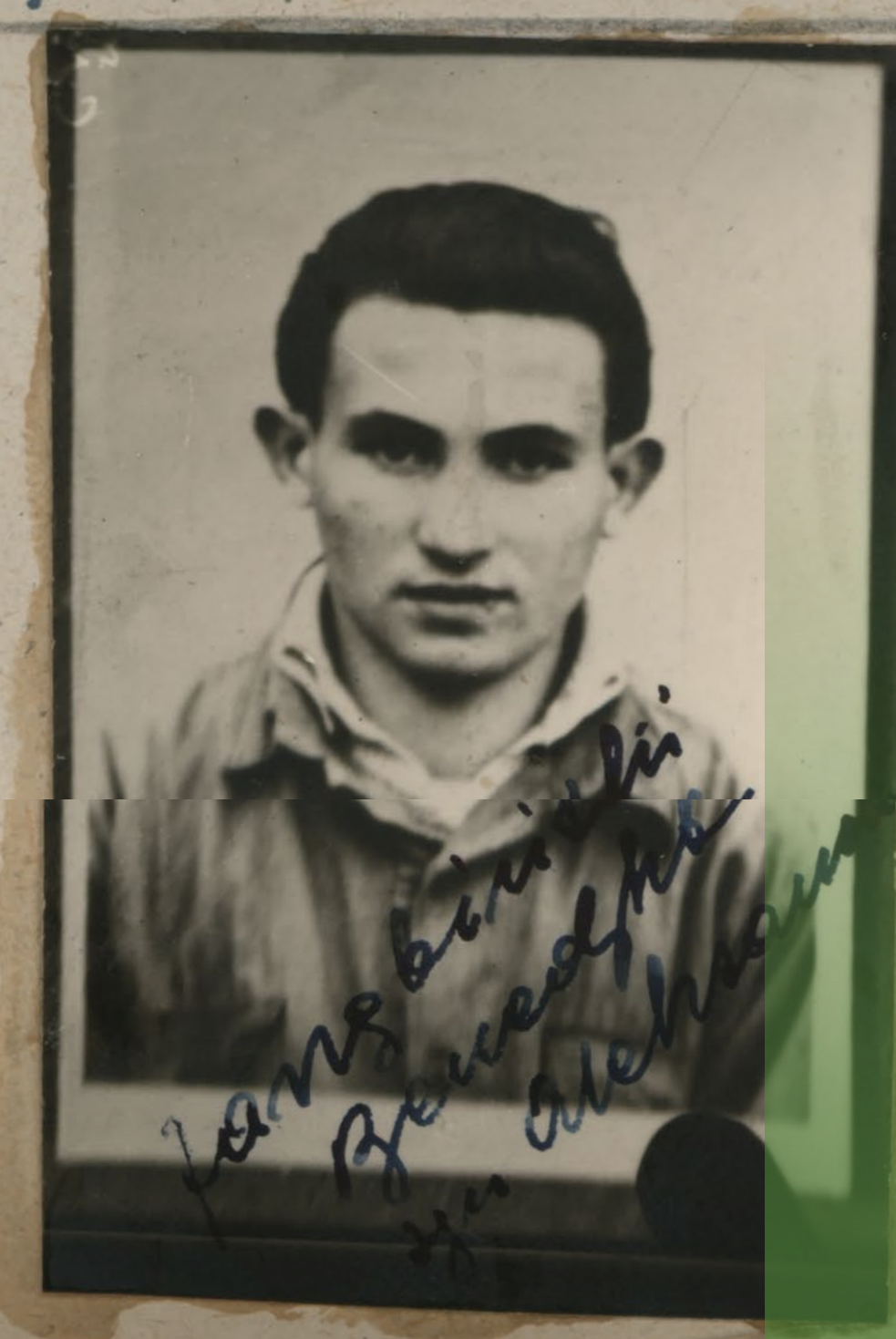
Bednarczyk Józef

Stefański Tadeusz
syn Michała

Rybak Józef
syn Józefa

Benedykt
syn Aleksandra

Karbowski Franciszek
syn Józefa

Karbowski Franciszek
syn Teofila

ŚCIGANI

Żołnierze podziemia niepodległościowego na Kielecczyźnie poszukiwani przez Urząd Bezpieczeństwa po ujawnieniu.

Aleksander Młyński „Drażga” (pierwszy z prawej) wśród swoich podkomendnych, 1948 r.

Zbiory IPN

OSTATNI LEŚNI

Po amnestii, na północy Kielecczyny walczyła grupa dowodzona przez Aleksandra Życińskiego „Wilczura” (do 1949 r.) oraz grupa Aleksandra Młyńskiego „Drażga” (do 1950 r.). Józef Bednarczyk „Olcha”, ostatni podkomendny „Igły”, zginął w walce po sześciu latach ukrywania się w 1954 r. W tym samym roku rozbita została ostatnia grupa zbrojna na Kielecczynie, dowodzona przez Stanisława Kielocha, a operująca w okolicach Opatowa i Ostrowca Świętokrzyskiego.

Józef Bednarczyk „Olcha” zginął 10 lipca 1954 r. w Dąbrowce Warszawskiej w starciu z UB.

Zbiory IPN

<p>Pieczęć nagłwk. urzędu</p> <p>WOJEWÓDZKI URZĄD BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W KIELCACH</p> <p>Nr. spr. <u>Nr. 49/48</u></p> <p>Form. uła daktyloskop.</p> <p>Data fot. <u>13. maja 1948</u></p> <p>Nr. kontroli zdjęć fot. <u>69/48</u></p> <p>Nr. opisu</p>	<p>70</p> <p>49 (74)</p> <p>W.UB.P Kielce -48</p> <p>69-48</p> <p>Lewa ręka</p> <p>Archiwum</p>
--	--

II. 46. - Druk. Min. Bezp. Publ. w Łodzi

Aleksander Życiński „Wilczur”, karta sygnalityczna.

Zbiory IPN

Alina i Andrzej Szczekoccy, członkowie organizacji Wolna Młodzież, działającej we Włoszczowie w latach 1948-1952.

Zbiory IPN

KONSPIRACJA MŁODZIEŻOWA

Pod koniec lat czterdziestych w działalność niepodległościową coraz częściej angażowała się młodzież. Powodów było kilka: fascynacja konspiracją z okresu wojny i powojnia, sprzeciw wobec sytuacji w Polsce i coraz większej ideologizacji życia, czy wreszcie powtarzające się przekazy o nadchodzącej wojnie światowej. Do 1955 r. na Kielecczyźnie powstało co najmniej 21 młodzieżowych organizacji lub grup antykomunistycznych, liczących od kilku do około 30 członków.

Ludwik Machalski „Mnich” był jednym z założycieli podziemnej grupy działającej w Staszowie w 1950 r. Został skazany na karę śmierci 31 stycznia 1951 r. Jego szczątki odnaleziono i zidentyfikowano w 2016 r.

Zbiory IPN

Konspiracyjne grupy młodzieżowe skupiały się głównie na pracy organizacyjnej, werbowaniu nowych członków, dyskusjach o sytuacji w kraju oraz propagandzie – rozpowszechnianiu ulotek, plakatów, czy pisaniu antykomunistycznych haseł na murach. Sporadycznie ich członkowie próbowali pozyskać broń lub pieniądze na działalność. Niemniej jednak, nawet nikła aktywność skutkowała wyrokami więzienia lub śmierci.

Na wyroki 1-2 lat więzienia zostali skazani członkowie organizacji Młode Białe Orły działającej w Sandomierzu. Na zdjęciu: Wanda Wojtecka, 15-letnia członkini organizacji.

Zbiory IPN

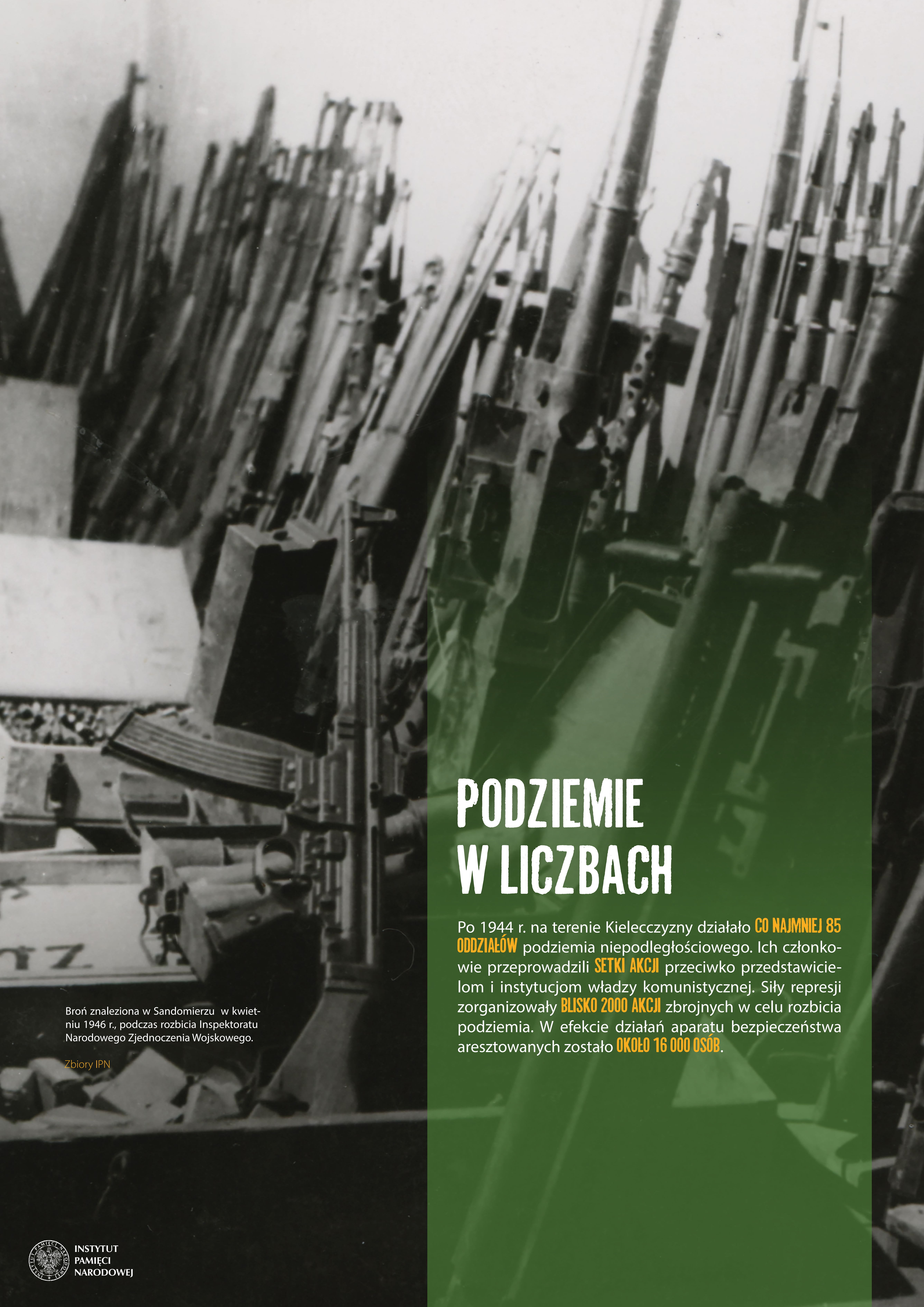

PRZYWRACANIE PAMIĘCI

Przez dziesięciolecia rządów komunistycznych władza robiła wszystko, aby żołnierze działającego po 1944 r. podziemia niepodległościowego ulegli zapomnieniu. Pozostali jednak w pamięci rodzin, współtowarzyszy walk oraz wielu lokalnych środowisk. Przyłgnęło do nich określenie „żołnierze wyklęci”, przypominające odium komunistycznej propagandy, którym byli otaczani. Dopiero po 1989 r. rozpoczął się stopniowy proces przywracania należnego im miejsca. Dzisiaj ich powrót wyznacza szczególny przebieg obchodzonego 1 marca Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” i niezliczone formy ich upamiętniania: publikacje, biegi, konkursy, filmy czy murale. Dzięki odnalezionym miejscom pochówków dzisiaj odzyskują swoje imiona, nazwiska i twarze.

PODZIEMIE W LICZBACH

Po 1944 r. na terenie Kielecczyny działało **CO NAJMNIJ 85 ODDZIAŁÓW** podziemia niepodległościowego. Ich członkowie przeprowadzili **SETKI AKCJI** przeciwko przedstawicielom i instytucjom władzy komunistycznej. Siły represji zorganizowały **BLISKO 2000 AKCJI** zbrojnych w celu rozbicia podziemia. W efekcie działań aparatu bezpieczeństwa aresztowanych zostało **OKOŁO 16 000 OSÓB**.

Broń znaleziona w Sandomierzu w kwietniu 1946 r., podczas rozbicia Inspektoratu Narodowego Zjednoczenia Wojskowego.

Zbiory IPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ